

Diskusija apie kultūrą regionuose

Kultūros ministerija Panevėžyje surengė diskusiją „Kultūrinis regionų renesansas: utopija ar realybė?“ Ji vyko rugpjūčio 24 d. neseniai pradėjusiame veikti modernaus meno centre „Stasys Museum“. Kvietimas aptarti kultūros atgimimą šalies regionuose, potencialą ir problemas sudomino nedidelę grupelę klausytojų, tarp kurių buvo ir pasvaliečių – be manęs, ir muziejaus direktorės pavaduotoja kultūrinei veiklai ir turizmui Jolita Šležaitė. Rengėjų gretose – dar dvi pasvalietės, besidarbuojančios Kultūros ministerijoje: Ryšių su visuomene ir strateginės komunikacijos skyriaus vedėja Agnė Grinevičiūtė ir šio skyriaus vyriausioji specialistė Eva Liukpetrytė, o tarp diskusijos dalyvių – pasvalietis menininkas Arvydas Gudas, Juozo Miltinio dramos teatro fotografas, spektaklių scenografas.

Diskusijos objektu galėjo būti ir toks Lietuvos skirstymas: trys didieji miestai (Vilnius, Kaunas, Klaipėda) ir regionai. Panevėžiečiai nelinkę sutikti su jų miestui priskiriamu regiono statusu (turbūt nesutiktų ir šiauliečiai), aišku, kad ir kalbėti apie kultūros lygį Panevėžyje ir Pasvalyje – nelygu: juk Aukštaitijos sostinė turi net 4 profesionalius teatrus, keletą meno galerijų ir pan. Diskusija ir buvo apie profesionalią kultūrą, o nuomonė, kad kapelos ar ansambliškai yra kultūra, ironizuota. Tad

ir kalbėjimas apie kultūros plėtrą regionuose būtų logiškesnis kad ir Pasvalyje. Be to, diskutavo jauni žmonės – daugiausia panevėžiečiai: „Stasys Museum“ darbuotojai Vaida Andrijauskaitė ir Vilius Vaitiekūnas, kūrybiškumo centro „Pragiedruliai“ kuratoriai Laurynas Valkiūnas ir Jolita Puleikytė. Tik vienas Audronis Imbrasas atstovavo vyresniajai kartai (jam 60 m.) – jis dabar yra Vilniaus senjojo teatro vadovas, keletą metų dirbęs Visagino kultūros centro direktoriumi, o pagal specialybę – baleto artistas, šokio kritikas. Jo samprotavimas ir buvo įdomiausias, pagrįstas patirtimi plėtojant profesionalią kultūrą regione. Jaunieji diskusijos dalyviai rėmėsi jų pačių vykdomų projektų, orientuotų į jaunimą, veikla.

Keletas minčių iš šios diskusijos gal būtų naudingos ir mūsų rajono kultūros strategijos kūrėjams. Bet kas jie? Visuomeninė savivaldybės Kultūros taryba? Joje iš 11 asmenų tik 5 susiję su menu: trys iš jų – su muzika, po vieną – su teatru ir daile. Geru pavyzdžiu minėtos Anykščių rajono „Kultūros strategijos 2025–2029 metams gairės“. Šioje savivaldybėje yra Kultūros ir turizmo skyrius, o į rajono Kultūros

tarybą įtraukti ir iš šio krašto kilę profesionalaus meno kūrėjai (pvz., Arūnas Matelis, Aleksandras Špilevojus ir kt.). Viena iš diskusijoje keltų problemų ir buvo tokia: kaip į regionus prisikviesti profesionalų – kad jie čia įsikurtų ar kaip nors kitaip padėtų kelti kultūros lygį? Minėtas Kulių miestelis Plungės rajone: jau 7 metus vyksta su profesionaliu menu supažindinantis „Sofijos festivalis“, rengiamas čia apsigyvenusio režisieriaus Valentino Masalskio ir jo žmonos Raimondos. Panevėžiečiai taip pat pasidžiaugė, kad kultūrą padeda plėtoti alumnai.

Pasak Audronio Imbraso, regionuose turi būti pasiekama visa kultūros įvairovė, tačiau dabar, jei negyvenate didžiuosiuose miestuose, esate atskirti nuo aukščiausio lygio profesionalaus meno. Du trečdaliai visuomenės gyvena kultūrinėje atskirtyje – vadinasi, du trečdaliai mūsų elito ir politikų yra kilę iš tos kultūrinės atskirties... Todėl ir toks jų požiūris: kultūrinis regionų atgimimas siejamas su mėgėjiškų kolektyvų skaičiumi, o ne profesionalaus meno prieinamumu visiems gyventojams. Esmė – ne kiek, o kokios kultūros yra regione. Kalbėta ir apie švietimo sistemą, kurioje trūksta

kultūrinio ugdymo: jei iki 18 metų žmogus nevertavo kultūros, vargu ar vėliau jis bepasikeis. O juk talentų yra visur, ko gero, dauguma profesionalų ir yra iš regionų, bet kiek dar jų neiškyla, nepažadinus kūrybiškumo mokykloje? Regionų gyventojai turi susipažinti su visais topiniais kultūros dalykais, su visais meno žanrais. Kaip mokykla supažindina su įvairiomis mokslo sritimis, kaip bibliotekose prieinamos įvairios knygos, taip turi būti ir su kultūra. Didžiulė žala mentalitetui jau padaryta: žmonės nesupranta kokybiško meno, neatskiria jo nuo mėgėjiško, kičinio. Būtina kultūros edukacija, kompetentingi darbuotojai (ypač svarbu dirbti su jaunimu). Audro-

nio Imbraso nuomone, mentaliteto problema, kad lekiam į NATO, o iš tiesų išlekiam iš Lietuvos...

Be abejo, diskutuota apie kultūrą kaip dvasinę veiklą, t. y. apie meno kūrimą ir jo sklaidą bei vartojimą: juk būtent tai daro didžiulę įtaką asmenybės brandai. Pabrėžta, kad reikia idėjų, iniciatyvumo ir drąsos, kad regionai kultūriškai atgimtų tikrąją prasme, kad būtų patrauklūs kūrėjams skleisti savo meną ar net čia gyventi ir kurti. Bet reikia ir daugiau galimybių regionų gyventojams dalyvauti kultūroje, susipažinti su profesionaliuoju menu. Diskusijos dalyviai kaip utopiją įvardijo „2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane“ numatytą 95 % gyventojų prieinamumą prie kultūros paslaugų: jei 30 metų nėjome ta kryptimi, tai per 6 metus to tikrai nepasieksime.

P. S. Žvilgtelėjimas į profesionaliosios kultūros prieinamumą Pasvalio krašto gyventojams: 2023 metais 6 teatrų pastatymai, 5 susitikimai su rašytojais, 4 koncertai, 4 fotografijų ir 3 dailės darbų parodos (informacija iš žurnalo „Šiaurietiški atsivėrimai“). Bet gal trūksta „influencerių“, kaip minėta ir diskusijoje, t. y. žmonių, kurie formuotų vietos gyventojų nuomonę apie profesionalią kultūrą, skatintų ją domėtis ir joje dalyvauti?

Diskusiją vedė LRT žurnalistė Indrė Kaminckaitė (pirma iš dešinės).

Regina GRUBINSKIENĖ
Autorės nuotr.